

מן התלמוד

סדר זרעים,
מסכת ברכות, דף ט"ז

"דכתיב: כאהלים נטיו כגנות עלי נהר כאהלים
נטע וגו'. לומר לך: מה נחלים מעלין את האדם
מטומאה לטהרה - אף אהלים מעלין את האדם
מכף חובה לכף זכות"

דכיא - טהור
מסאבא - טמא

ח

הסבר: בפסוק מופיעים אוהלים ונחלים זה לצד זה, כדי לדרוש ולומר, שכשם שאדם הטובל בנחל עולה מטומאה לטהרה - כך מי שנכנס לאוהלה של תורה, לבית המדרש, ולומד שם, עולה מכף חובה לכף זכות.

על המפה

שכונת רוממה בירושלים

רוממה היא שכונה במערב ירושלים. היא נבנתה בשנת 1921 בתור שכונת פאר עבור יהודים אמידים שרצו לגור הרחק משאון העיר, ונקראה **רוממה בשל גובהה, על פי הפסוק "ימין ה' רוממה, ימין ה' עושה חיל"**. בתי השכונה תוכננו באופן פרטי, ורחובותיה נקראו על שם עיתונים עבריים. תושבי השכונה סבלו רבות מהתקפות מצד הערבים תושבי הכפרים הסמוכים, ורק לאחר הקמת המדינה היא החלה לפרוח ולגדול. אזור תעשייה מורחב הוקם בצפונה, ובתיה המקוריים נבלעו בתוך הבנייה החדשה. כיום גרים בה כ-30,000 תושבים.

בית חפץ - בית טיפוסי לשכונת רוממה (שכונת רוממה, Wikipedia)

סדר זרעים | מסכת ברכות, דפים ט"ז-כ"ב
פרשת וארא | כ"ב- כ"ח בטבת (25-19 לינואר)

דף ט"ז: ברכת המזון של הפועלים

פועלים שסיימו עם בעל הבית שיעבדו אצלו כל היום, אינם צריכים לברך את כל הברכות של ברכת המזון, אלא עליהם לדלג על חלק מן הברכות, מפני שאם הם יברכו את כל הברכות של ברכת המזון, בעל הבית שלהם יפסיד כסף, בגלל שבזמן שהם מברכים את ברכת המזון, אינם יכולים לעבוד בשבילו.

על אלו ברכות הפועלים מדלגים? על הברכות שתוקנו על ידי חכמים, אך את הברכות שהן מן התורה, עליהם לברך. לכן כאשר הפועלים האלו מסיימים לאכול, הם מברכים את הברכה הראשונה של ברכת המזון: "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם, הן את העולם..." ואחר כך הם אומרים עוד ברכה אחת שיש בה קיצור של ברכת "גודל לך" ושל ברכת "רחם נא". יתר על כך הם לא מברכים.

דף י"ז: תפילה פרטית אחרי התפילה

הברכה האחרונה של תפילת העמידה, היא ברכת "שים שלום טובה וברכה". לאחר ברכת "שים שלום", מותר לכל אחד להתפלל על הדברים שחשובים לו, והוא יכול להגיד את התפילה שלו במילים שהוא בוחר.

התלמוד מביא תפילות אחדות שהאמוראים היו מוסיפים בעצמם לאחר ברכת "שים שלום". רב התפלל את התפילה שאנחנו מתפללים ב"שבת מברכים" לקראת החדש החדש: "יהי רצון מלפניך שתתן לנו חיים ארוכים, חיים של שלום". ואילו מר ברביה דרבינא הוסיף לאחר ברכת "שים שלום" את תפילת "אלקי נצור לשוני מרע", אותה גם אנחנו אומרים לאחר ברכת "שים שלום".

רב ספרא התפלל גם על כך, שכל הלומדים את התורה, יזכו ללמוד אותה לשם שמים.

דף י"ח: צדקותו של בניהו בן יהוידע

בניהו בן יהוידע היה ראש הסנהדרין בתקופתו של דוד המלך.

הנביא קורא לבניהו בן יהוידע בשם "מקבצאל", וחי"ל הסבירו, כי הוא כונה כך לפי שהוא קיבץ פעלים לתורה. כלומר, הוא פעל וטרח כדי שיהודים רבים יתכנסו בצותא וילמדו את התורה.

בניהו בן יהוידע היה תלמיד חכם כה מופלג וגדול בתורה, עד שנאמר עליו, כי בכל תקופת בית המקדש הראשון ובית המקדש השני, לא היה תלמיד חכם כמוהו.

בניהו בן יהוידע היה עמל ועוסק בתורה בכל כוחו, ואפילו בחורף, כשפעם אחת ירד שגל רב והיה קר מאוד, לא התחשב בניהו בן יהוידע בקור, אלא ישב כל היום ולמד בהתמדה את כל "סיפרא דבי רב", שהוא קובץ של דרשות חי"ל על חומש ויקרא.

מתפללים

לפניכם אירוע שעור דיון משפחתי סוער -

רוני בן הארבע עשרה רצה לקנות כרטיס למשחק כדורסל. אמרו לו שביציע המחיר הוא 50 ש"ח ולמטה באולם קרוב יותר למגרש המחיר הוא 100 ש"ח. רוני קנה כרטיס ביציע ב-50 ש"ח והלך למשחק. במחצית המשחק הוא ראה שהוא יכול להיכנס ולשבת ליד המגרש בלי שיבחינו בו, וממילא היו שם הרבה מקומות ריקים. דני התלבט האם מותר לו לעשות כן.

מצד שני:

זה לכאורה מצב של "זה נהנה וזה לא חסר". הרי הוא לא גוזל מקום של אף אחד ולא מפריע לאף אחד, אז למי זה מפריע ולמה זה משנה אם הוא יישב למטה ליד המגרש ולא במקום שלו למעלה על פי הכרטיס? למה שלא ייהנה ממקום טוב יותר?

מצד אחד:

הוא שילם 50 ש"ח, ועליו לשבת במקום המיועד לכרטיס שכזה, כלומר ביציע למעלה. אין לו זכות לשבת במקום שהכרטיס שלו עולה 100 ש"ח, גם אם לא יושבים שם אנשים.

וא... מה?
?עתכס?

אם גם אתם נתקלתם בדילמה ו'התפללתם' עליה אתם מוזמנים לשותף אותנו ואולי היא תתפרסם אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli.medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים

★ | מן ההסטוריה

השגת סרטיפיקט - רישיון עלייה לארץ ישראל

בשנת 1922 פרסם וינסטון צ'רצ'יל, שר המושבות הבריטי, את הספר הלבן הראשון, בו נקבע שעליית יהודים לארץ ישראל תוגבל למספר שלדעת הבריטים לא יפגע בתושבים המקומיים. לשם כך הונפקו רישיונות עלייה מיוחדים, שנקראו "סרטיפיקטים". הבריטים קבעו את מכסת האנשים שיוכלו לעלות לארץ, ואת התנאים שלפיהם יינתנו הרישיונות, בהתאם ליכולתם הכלכלית של העולים. יהודים רבים עשו השתדלויות על מנת להשיג סרטיפיקט לעלייה לארץ, ובין היתר רווחה תופעה של נישואים מדומים בין רווקים לרווקות, מכיוון שניתן היה להשתמש בסרטיפיקט אחד לשני בני הזוג.

תעודת נישואים פיקטיבית שניתנה לזוג רווקים לצורך השגת סרטיפיקט לעלייה לארץ (ארכיון עין השופט, Wikipedia)

! | יש לי מושג

"קנאת סופרים תרבה חכמה"

"קנאת סופרים תרבה חוכמה" הוא ביטוי המופיע במסכת "בבא בתרא". כוונתו היא שכאשר יש תחרות בין לומדי התורה, מביא הדבר לריבוי החוכמה, משום שכל אחד משתדל ללמוד וללמד יותר מחברו.

מי אני?

- סופרת, משוררת ומחנכת.
- כתבה ספרים ושירים רבים לילדים המתארים את החיים היהודיים.
- חינכה את תלמידיה לאהבת התורה והארץ.
- בין ספריה: שלום לך אורחות, "על אבות לילדים, נחמד מכל ימים."

אנא... מה?
?עתכס?

0
-3760
העולם

1948
-1812
אבינו

2238
-1521
בניי במצרים

2448
-1311
אפרים ומנשה

2448
מתן תורה

2883
דוד המלך

2934
שלמה המלך

3340
תוכנית ה-1 בימ"ק

422-
ה-1 גזולת בבל

3408
הקמת ביהמ"ק ה-2

3728
הלל הזקן

3828
חורבן ביהמ"ק ה-2

3880
רבי עקיבא

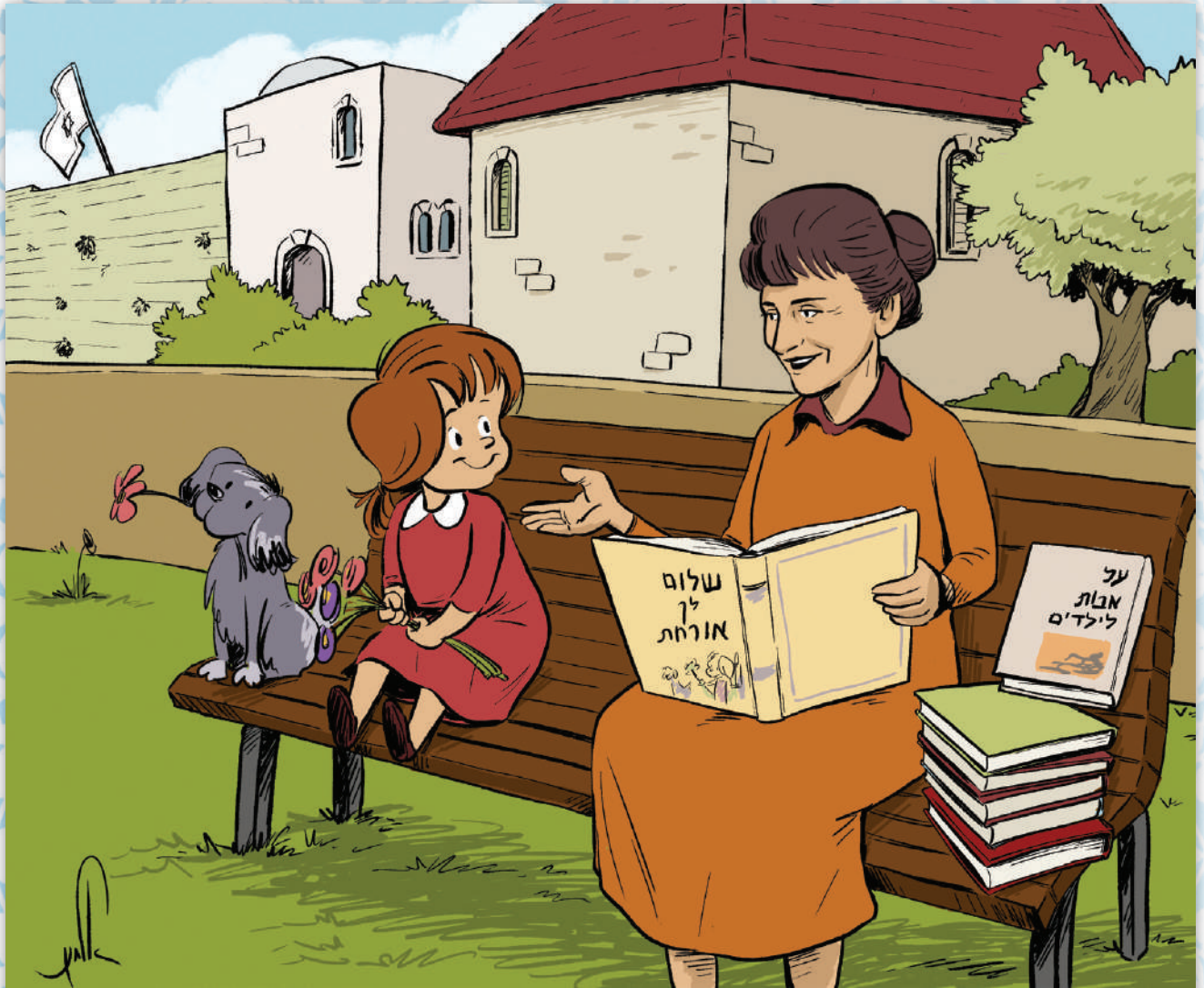
3930
רבי יהודה הנשיא

4260
התלמוד חתימת

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

התבוננו היטב בציור וענו על השאלות הבאות:

- 1 מי הדמות שבציור?
- 2 במה היא עסקה?
- 3 אילו ספרים בין היתר היא כתבה?

יגאזא זגאזא לך סאגא 'סגאזא זגאזא א' ע'
זאגאזא זגאזאזא זגאזאזא 'ז'
זאגאזא זגאזא 'ז'

מי אני?

- א. אחד הספרים הידועים של הסופרת רבקה אליצור.
- ב. יצא לאור בשנת תשכ"ז (1966).
- ג. מכיל סיפורים ושירים על שבתות וחגים.
- ד. את האירורים בספר ציירה בינה גבירץ.

זגאזא לך סאגאזא זגאזא

5780 ה'תש"פ	5778 ה'תשע"ח	5727 ה'תשכ"ז	5708 ה'תש"ח	5707 ה'תש"ז	5699 ה'תרצ"ט	5657 ה'תר"ץ	5323 ה'רמ"ח	5260	5258	4900	4800	4650	4260
2019 שנת סיום הש"ס ללומי הדף היומי	2017 70 שנה למדינה	1969 הרב אריה לזין	1948 הקמת מלחמת ששת הימים	1947 העצמאות	1939 שוואה	1897 הרצל	רבי יוסף קארו	1500 העת החדשה	1492 גירוש ספרד	הרמב"ם	רשיי	רבי סעדיה גאון	510 ימי הביניים תקופת הראשונים

סדר זרעים | מסכת ברכות, דפים י"ט - כ"ב

דף י"ט: "שעטנז" והשבת אבדה

"שעטנז" הוא בגד שעשוי מצמר ומפשתים, ואסור ללבוש אותו, כמו שכתוב בתורה בספר דברים: "לא תלבש שעטנז, צמר ובפשתים יחדיו".

על פי התלמוד, אם יהודי מגלה שהוא לובש בגד "שעטנז", הוא חייב למשוט אותו מיד, אפילו אם הוא מתבייש מאוד, והוא ישאר בלי אותו בגד בהיותו ברחוב, מפני חשיבות קיום המצוה. לעומת זאת, במצות השבת אבדה יש פסוק מיוחד שאם המוצא את האבדה מתבייש לטפל בה, הוא פטור מן המצוה. כאשר אדם מוצא חפץ שנאבד, עליו להרימו ולקיים מצות השבת אבדה. אבל, אם אדם מכונד מוצא אבדה והוא מתבייש לטפל בה, הוא פטור מטיפול בה. למשל, רב תלמיד חכם שהולך ברחוב ומוצא כבש שנאבד, אינו חייב לקחת את הכבש אליו ולהכריז על המציאה, מפני שהוא מתבייש להוביל בעל-חיים ברחוב, וגם אם היה זה הכבש שלו, הוא לא היה לוקח אותו בעצמו.

דף כ': מצות עשה שהזמן גרמא

בסוגיה זו מתבאר מושג חדש: "מצות עשה שהזמן גרמא". כלומר, יש מצוות שתמיד צריך לקיים אותן. למשל, מצות צדקה. את המצוה הזו ניתן לקיים ביום ובלילה, ובכל פעם שעניי מבקש צדקה. לעומת זאת, יש מצוות שלא תמיד אפשר לקיים אותן. את מצוות קריאת שמע, למשל, אי אפשר לקיים כל היום. מי שהפסיד ולא קרא קריאת שמע בבוקר ("ובקומה"), אינו יכול לקיים את המצוה בצעירים.

דף כ"א: הטועה בתפילה

מה יעשה אדם שהתחיל להתפלל את תפילת העמידה, ובאמצע התפילה נזכר שהוא כבר התפלל? התלמוד מביא את דברי שמואל, כי יפסיק מיד מתפילתו, ואפילו עומד באמצע ברכה, שהרי התפילה שלו מיותרת.

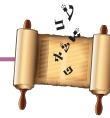
מה יעשה אדם שטעה בשבת, ותחת תפילת העמידה של שבת, התחיל להתפלל את תפילת העמידה של יום חול - האם יפסיק באמצע הברכה שעומד בה?

התשובה היא שלא יפסיק באמצע הברכה, אלא יסיים אותה ואחר כך יתחיל להתפלל את תפילת השבת. למשל, אם הוא נזכר שהיום שבת באמצע ברכת "השיבנו אבינו לתורתך", לא יעצור מיד, אלא יסיים את הברכה, "ברוך אתה ה', הרוצה בתשובה", ואז יתפלל את תפילת השבת.

דף כ"ב: תורה ותפילה בכבוד

התלמוד בדף זה עוסק בנושאים שונים, ביניהם הנושאים הבאים:

- כאשר אדם לומד תורה, הוא צריך להיות רציני ולא להתנהג בקלות ראש, כפי שכל עם ישראל עמד למרגלות הר סיני בשעת מתן תורה, באימה וברעדה.
- יש מצוות שמקיימים אותן בארץ ישראל בלבד, כמו, מצות שמיטה, מצות תרומה ועוד מצוות, ששמן הוא "מצוות התלויות בארץ", מפני שהיונן תלוי בארץ ישראל.
- התנאים נחלקו, אם מצות ראשית הגז היא מצוה התלויה בארץ, ומקיימים אותה בארץ ישראל בלבד, או שמחויבים לקיימה גם בחוץ לארץ. מצות ראשית הגז קובעת, כי יהודי הגוז את צמר כבשיו, צריך לתת לכהן חלק מן הצמר.
- אסור להתפלל במקום מטונף שאינו נקי, אדם שהתפלל במקום כזה, תפילתו אינה נחשבת ועליו להתפלל פעם נוספת.

דבר תורה

בתחילת הפרשה אומר הקב"ה למשה: "וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל... ואזכור את בריתי". יש לשאול ולהבין מה הכוונה בדבריו של הקב"ה - "וגם אני" - וכי יש בשמיים מישהו נוסף ששמע את צעקת בני ישראל עד שהקב"ה מרבה ואומר: "וגם אני שמעתי"?

על כך מסביר החת"ם סופר - שמה שהוביל לתהליך הגאולה ממצרים היה שקודם כל בני ישראל ראו ושמעו זה לצרתו של זה. הם ראו ושמעו את הקושי של חבריהם והשתדלו כל אחד לעזור לחברו בסבל הנורא אותו הוא עבר. כשראה הקב"ה שבני ישראל שומעים ורואים זה את זה, הוא אמר למשה: "וגם אני שמעתי" - בני ישראל שמעו אחד את השני ולכן גם אני שומע אותם, ובשל כך מוציאים מעבדות לחירות.

מה הנושא?

איזו מהברכות בתפילת העמידה פותחת במילים שהן שמוותיהם של בן ושתי בנות?

(לשאלה נוספת סוף סוף: מ.מ.מ.)

שאלות השבוע

- מדוע פועלים שסיכמו עם בעל הבית שיעבדו אצלו כל היום, אינם צריכים לברך את כל הברכות של ברכת המזון?
- למי קראו "מקבצאל"? מדוע קראו לו כך? ומה היה תפקידו?
- מה פירוש הביטוי "מצות עשה שהזמן גרמא"?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עלון עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il יש לציין את מס' העלון עליו אתם עונים.

*בפיקוח רואה חשבון

תלמוד ישראלי

בחסות חברת MEDISON
Talmudisraeli@Medison.co.il
טל: 03-9250225 פקס: 03-9265608

מיידע ועורך: מאיר יעקבסון
מנהל חינוכי ועורך: אבי רט
יו"ר חבר הנאמנים: ר"ח חיים פריילימן

